

УДК 336.1, 330.59

JEL J 16, I 31, H 61

DOI 10.33244/2617-5932.7.2021.10-19

Ю. Ю. Вергелюк,*к. е. н., доцент,**доцент кафедри фінансових ринків,**Університет ДФС України,**м. Ірпінь, Україна**e-mail: strchk81@gmail.com***ORCID ID 0000-0003-1773-6631**

ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Стаття присвячена питанням ролі гендерно-орієнтованого бюджетування як чинника підвищення якості життя населення. Розкрито значимість врахування гендерних аспектів у бюджетному процесі, що дозволить підвищити якість послуг для населення та сприятиме підвищенню рівня життя. У статті окреслено наявні підходи та показники, що використовуються для вимірювання якості життя населення. Відмічено, що новітні методики оцінки якості життя населення враховують гендерні аспекти. Виявлено відсутність концептуальної нормативної методики вимірювання якості життя населення в Україні, яка б враховувалась під час бюджетного планування. Відображені переваги, яких набуває бюджетування з урахуванням гендерних аспектів.

Ключові слова: *гендерна рівність, гендерно-орієнтоване бюджетування, рівень життя, якість життя.*

Ю. Ю. Вергелюк. Гендерно-ориентированное бюджетирование как составляющая в обеспечении качества жизни населения

Статья посвящена вопросам роли гендерно-ориентированного бюджетирования как фактора повышения качества жизни населения. Раскрыто значимость учета гендерных аспектов в бюджетном процессе, что позволит повысить качество услуг для населения и будет способствовать повышению уровня жизни. В статье обозначены имеющиеся подходы и показатели, используемые для измерения качества жизни населения. Отмечено, что новейшие методики оценки качества жизни населения учитывают гендерные аспекты. Выявлено отсутствие концептуальной нормативной методики измерения качества жизни населения в Украине, которая учитывалась бы при бюджетном планировании. Отражены преимущества, которые приобретает бюджетирование с учетом гендерных аспектов.

Ключевые слова: *гендерное равенство, гендерно-ориентированное бюджетирование, качество жизни, уровень жизни.*

Метою дослідження є з'ясування ролі гендерно-орієнтованого бюджетування у забезпеченні якості життя населення.

Постановка проблеми. Зародження гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні – перший крок до формування бюджетної політики, центром якої є людина з її потребами. Саме тому запровадження гендерно-орієнтованого бюджетування сприяє забезпеченню високої якості життя населення. Адже від початкового етапу бюджетного процесу до етапу розробки пропозицій у центрі уваги перебувають потреби людини, а акцент робиться на зростанні якості послуг. Україна займає низькі позиції за показниками якості життя населення, про що свідчать міжнародні рейтинги. Саме тому дослідження усіх аспектів забезпечення зростання якості життя населення – важливе наукове та практичне завдання.

Звісно для забезпечення високої якості життя населення не достатньо лише врахування гендерного аспекту в бюджетуванні. Проте чимало законодавчо задекларованих державних функцій здатні задовольнити чи не половину потреб кожної людини. Україна, перебуваючи у транзитивному стані між кризою та посткризовим відновленням, стикається з безліччю економічних, політичних та соціальних проблем, без вирішення яких неможливе підвищення якості життя населення. Врахування гендерних аспектів у бюджетному процесі дозволить зробити перші кроки в більш раціональному розподілі обмежених фінансових ресурсів, що належать державі, та оптимізувати соціально-економічну складову.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання визначення якості життя населення висвітлювались у працях багатьох дослідників. Світова наукова думка пропонує чимало методик визначення якості життя населення, а також факторів та умов його забезпечення. Найпопулярнішим індексом визначення якості життя населення, що враховує як об'єктивні, так і суб'єктивні показники, є індекс, розроблений 2005 року «Economist Intelligence Unit's quality-of-life index», авторами якого є фахівці аналітичної служби журналу «Economist Intelligence Unit» [18]. Вдосконалена система показників якості життя відображена у методиці «where-to-be-born» [17] («де народитися»), який, на відміну від попередньої методики, враховує гендерну рівність. Заслуговує на увагу сервіс Numbeo [15], що пропонує ранжування країн за рівнем якості життя та являє собою агрегований індексний показник, що допомагає визначити місце країни чи міста у територіальному рейтингу. Обрахунок індексу соціального здоров'я М. Л. Мірінгофа [13] враховує, крім фінансових параметрів, соціальні параметри життя населення, які відіграють важливу роль у забезпеченні комфортної життєдіяльності.

В Україні офіційного виміру рівня якості життя не запроваджено (крім методики Моніторингу регіонального людського розвитку України), проте існує ряд досліджень, що містять напрацювання та рекомендації щодо цього. У контексті цього дослідження особливо значимими є окремі публікації українських науковців. Зокрема, О. М. Гладуна [5], І. В. Гулакової, Е. М. Лібанової, Л. С. Лісогора. Проте відсутність єдиного концептуального підходу до оцінки якості життя, який би, крім інформативної складової, мав практичне застосування та враховувався під час реалізації економічної політики держави, зумовлюють необхідність наукових розробок у цьому напрямі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проживаючи в межах окремої країни, соціальної групи чи в суспільстві загалом, кожна людина, виконуючи обов'язки, має певні права. Задоволення потреб людини лежить в основі забезпечення якісного життя. У межах

держави – задоволення багатьох потреб людини напряму залежить від того, наскільки держава ефективно виконує покладені на неї функції. Для виконання функцій держава розпоряджається певними інструментами, переважно фінансового характеру. Саме тому гендерний аспект ефективності виконання бюджетних програм і є основою забезпечення високої якості життя населення, що базується на наданні якісних послуг.

Для більш глибокого розуміння механізму взаємозв'язку між гендерним аспектом виконання бюджетних програм та забезпеченням якості життя населення необхідно дослідити сутність та критерії забезпечення якості життя населення. Адже досить часто, працюючи в площині цього наукового напряму, відсутнє чітке уніфіковане розуміння сутності «якість життя». Це поняття часто ототожнюється з можливостями розвитку, фінансовим становищем, рівнем доходів тощо. Особливо часто поняття якості життя населення вважається синонімічним рівню життя населення.

З урахуванням ціннісних настанов існуючі концептуальні підходи до оцінювання якості життя можна розділити на два основних напрями [1]:

– об'єктивні підходи дають змогу визначати якість соціального і фізичного (штучного і природного) навколишнього середовища, в якому люди намагаються реалізувати свої потреби;

– суб'єктивні підходи зосередилися на розгляді ціннісних установок. Елементами структури якості життя є самопочуття, задоволеність життям, щастя (чи комбінація цих елементів).

Сучасні міжнародні рейтинги, які визначають якість життя населення, ґрунтуючись на агрегованих індексах, як, наприклад, індекс якості життя Нумбео, враховують як суб'єктивні, так і об'єктивні фактори, які визначають якість життя населення. Станом на початок лютого 2021 року Україна перебуває на третьому місці з кінця серед країн Європи за цим показником. Гіршим у цьому рейтингу рівень життя населення виявився у Російській федерації та Білорусі. У таблиці 1 наведено перелік індексів, які беруться до уваги під час обрахунку, а також значення кожного з них та оцінка.

Таблиця 1

Якість життя населення в Україні за рейтингом Нумбео

Індекси, що беруться до уваги	Значення	Оцінка
Індекс купівельної спроможності	29,47	Досить низький
Індекс безпеки	51,92	Помірний
Індекс охорони здоров'я	53,51	Помірний
Індекс клімату	70,77	Високий
Індекс вартості життя	29,24	Досить низький
Відношення цін на нерухомість до доходів	10,69	Помірний
Індекс часу руху транспорту	37,94	Помірний
Індекс забрудненості середовища	64,08	Високий
Індекс якості життя	107,43	Помірний

Джерело: побудовано автором за [14].

Підкреслимо, що не всі аспекти якості життя населення задовольняються саме через виконання бюджетів. Особливо це стосується суб'єктивного підходу. Адже саме суб'єктивні прояви об'єктивних потреб відображаються в кожній людині по-своєму. Так, відомий дослідник якості життя населення найбільших міст США Лю-Бень-Цзе зазначав ще 1976 р., що «жодна людина не може точно пояснити іншій, що таке якість життя» [11].

У світі навіть сформулювалася Концепція якості життя, що бере свій початок із 1972 року у Німеччині. У програмі соціально-демократичної партії Німеччини зазначалося: «більше» продукції, прибутку, споживання не означає автоматично «більше» злагоди, щастя і можливостей розкриття потенціалу окремих людей. Якість життя населення – це більше за найвищий стандарт життя. Якість життя передбачає свободу, зокрема свободу від страху. Вона стає шансом до самовизначення і саморозвитку, взаєморозуміння і взаємної відповідальності, повного використання власних сил у роботі, грі і спільному житті, приналежності до природи, культурних цінностей, шансом залишитися здоровими. Якість життя населення означає збагачення нашого життя за рамками матеріального споживання...» [12].

У загальному вигляді можна стверджувати, що якість життя – це оцінка певного набору умов та характеристик життя людини, а також ступінь задоволеності людини цими умовами та характеристиками.

Що ж до критеріїв, якими можна визначити якість життя населення (у нашому випадку населення певної країни), то генезис їх відрізнявся ще й в останніх наукових дослідженнях. Так, зазначимо, що за базу визначення якості життя населення міжнародними організаціями до уваги приймалися [10]: питомий ВВП та величина питомих доходів (60-ті роки XX ст.); система соціальних показників у доповнення універсальних, що враховують об'єктивні умови життя суспільствам (60-ті роки XX ст.); концепція базових потреб (70-ті роки XX ст.); комплексний індекс соціального розвитку, який включає 16 найважливіших соціальних, економічних та політичних факторів (70-ті роки XX ст.); індекс фізичної якості життя (80-ті роки XX ст.); індекс людського розвитку (ІЛР) (90-ті роки XX ст.).

І завершальним напрямом в оцінці рівня якості життя населення лише нещодавно почали використовувати порівняння з аналогічними показниками інших країн, соціальних угруповань тощо. Варто зазначити, що категорія «якість життя населення» є багатоаспектною, адже людина як соціальна істота виконує декілька соціальних ролей. У таблиці 2 наведено складові елементи якості життя.

Проте, безперечно, всі елементи цієї системи перебувають у цілісній взаємодії і є взаємозалежними. Деякі взаємозв'язки відображають ієрархічну взаємозалежність, інколи взаємозалежність є хаотичною та індивідуальною. Визначити однозначно критерії та характеристики якості життя населення досить складно.

Таблиця 2

Підсистеми якості життя населення

Якість життя населення			
Якість громадського життя	Якість трудового життя	Якість сімейного життя	Якість особистого життя

Джерело: складено автором.

Здійснивши огляд основних систем оцінки якості життя, що існують у різних країнах чи використовуються різними міжнародними організаціями, можна стверджувати, що вони є комплексними і трактують якість життя як широке та багатогранне поняття, що враховує і філософські, і психологічні аспекти його сприйняття. Актуальність таких методик є беззаперечною. Проте в контексті визначення впливу гендерного аспекту бюджетування на якість життя в полі зору дослідження повинні перебувати прості кількісні індикатори, що можна вивчити, спираючись на статистику. Саме тому до критеріїв якості життя відносимо: доходи населення; якість харчування; якість та комфорт житла; якість та кількість одягу; якість та доступність послуг охорони здоров'я; якість соціальних послуг; якість культури; якість сфери обслуговування; стан довкілля; демографічні показники; рівень безпеки.

Заслуговує на увагу вітчизняна методика визначення якості життя населення, яка заснована на офіційній статистичній базі методик і є затверджена Президією НАН України у 2001 р. тривірнева методика вимірювання людського розвитку для регіонів України, яка була укладена фахівцями Ради з вивчення продуктивних сил (РВПС) України НАНУ на чолі з Е. М. Лібановою. Показники, що передбачені цією методикою [4]: демографічна ситуація, яка є індикатором людського розвитку загалом; ситуація на ринку праці, де забезпечується матеріальний добробут населення, можливість розвитку соціальної та виробничої інфраструктури тощо; матеріальний добробут населення; умови проживання населення; стан здоров'я населення й охорони здоров'я; освіта; соціальне середовище (включаючи, зокрема, показники, які характеризують криміногенну ситуацію в регіоні); екологічна ситуація; фінансування людського розвитку.

Не всі з перерахованих показників перебувають у площинні результативності виконання бюджетних програм. Підґрунтям можливостей врахування гендерного аспекту в бюджетному процесі певної країни є нормативно-правове закріплення цих аспектів. Це регламентує можливості впроваджувати гендерний підхід у бюджетний процес. Чималу роль у забезпеченні якості життя населення відіграє (може відігравати) гендерно-орієнтоване бюджетування. Завдяки присутності гендерного елемента під час складання та виконання бюджету можна якісно надавати послуги населенню, що й лежить в основі забезпечення високої якості життя населення. Адже результатом гендерного бюджетного аналізу є рекомендації щодо вдосконалення програм, які фінансуються з бюджету, а також бюджетної та галузевих політик, з метою поліпшення їх відповідності реальним потребам різних статей і соціальних груп [3]. У кінцевому підсумку це матиме позитивний вплив на якість життя населення.

Забезпечення гендерних прав в Україні перебуває на етапі зародження, адже проєкт «Гендерне бюджетування в Україні» розвивається відносно недовго – 7 років. За сприяння цього проєкту проведено гендерний аналіз кількох бюджетних програм, що дозволяє стверджувати про їх гендерну чутливість.

Забезпечення якості життя населення та гендерне бюджетування повинні перебувати у взаємозв'язку та бути нормативно закріплено. Дотепер оцінюванню якості життя в Україні не приділялося належної уваги. Однак включення до порядку денного роботи центральних органів виконавчої влади проблематики якості життя, створення Координаційної ради з питань якості і безпеки життя людини (згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2011 р. № 1393) [8] свідчить про посилення уваги держави до питань забезпечення належної якості життя людини та реалізації конституційних прав громадян.

Саме діяльність Координаційної ради з питань якості і безпеки життя людини повинна враховувати та підтримувати розвиток гендерного підходу у бюджетуванні.

Натомість основний нормативний акт, що має об'єднувати та синхронізувати бюджетне виконання із забезпеченням якості життя населення, а саме Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» [6] не містить заданих критеріїв та можливостей їх впровадження. Цей нормативно-правовий акт забезпечує реалізацію бюджетного процесу з огляду на можливості, а не на певні складові якості життя, які потрібно виконати. Саме тут визначаються соціальні норми та нормативи, гарантії і соціальне забезпечення. В Україні досі використовується прожитковий мінімум для розрахунку основних соціальних стандартів [19]. Проте на практиці розрахований та взятий до уваги прожитковий мінімум не забезпечує якісного задоволення потреб населення.

В основі лежать не потреби населення, а саме можливості окремого бюджету, що унеможливує забезпечення якості надання послуг. При цьому визначений розмір прожиткового мінімуму не відповідає реаліям, що ще більше ускладнює ситуацію.

Основними принципами гендерно-орієнтованого бюджетування є [16]: розуміння гендеру – знання того, як гендер та гендерні відносини побудовано у суспільстві та як їх оцінює уряд; політична воля (прихильність), що продемонстрована політичними лідерами, – встановлення бачення та забезпечення роботи з гендерної рівності на довгострокову перспективу; встановлення нових вимог до системи збору статистичних даних – суттєві недоліки щодо збору даних перешкоджають проведенню гендерно-чутливого аналізу; прозорість, партнерство і співробітництво між фахівцями з бюджетування та експертами в галузі гендерної рівності, а також участь зацікавлених сторін поза урядом (громадянського суспільства та зовнішніх експертів) на всіх етапах діяльності. Їх варто впроваджувати в бюджетний процес для забезпечення врахування гендерного аспекту.

З прогресивним розвитком будь-якого сучасного цивілізованого суспільства гендерні питання стають усе більш актуальними. Україна взяла на себе зобов'язання щодо досягнення основних цілей сталого розвитку, одна з них – досягнення рівності між чоловіками та жінками у всіх сферах життєдіяльності. З цією метою було прийнято Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» [6]. Варто зазначити, що для ефективного функціонування гендерно-орієнтованої бюджетної системи необхідна розробка та впровадження спеціальних нормативно-правових актів. Забезпечення гендерної рівності у бюджетному аспекті можливе за реалізації гендерної пріоритизації. Експертами Міжнародного центру перспективних досліджень це визначення розглядається як (ре)організація, вдосконалення, формування та оцінювання політичних процесів у такий спосіб, щоб учасники та учасниці процесу прийняли політичних рішень використовували гендерний підхід в усіх галузях політики і на всіх етапах [9].

Висновки. Отже, дослідження доводить важливість ролі гендерного бюджетування у забезпеченні якості життя населення. Гендерно-орієнтоване бюджетування є різновидом бюджетування, що орієнтоване на результат, адже враховує реальні потреби людини під час реалізації бюджетного процесу. За допомогою інструментів гендерного аналізу, що використовуються в бюджетному процесі, можна визначити гендерно чутливі складові, які в подальшому знаходять своє відображення в бюджетних програмах.

Огляд наявних методик оцінки якості життя населення підтверджує присутність в окремих із них гендерної складової, що доводить авторську позицію необхідності

врахування гендерних складових під час розробки та виконання бюджетів. Пропонується використання гендерно-орієнтованого бюджетування, що дасть змогу враховувати реальні потреби населення, а не можливості окремого бюджету. Переваги, яких набуває бюджетування з урахуванням гендерних аспектів, містять своє відображення у показниках якості життя населення. Подальші наукові пошуки полягають у кількісному вимірі складових якості життя населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вимірювання якості життя в Україні: аналітична доповідь / Лібанова Е. М., Гладун О. М., Лісогор Л. С. та ін. К., 2013. 48 с.
2. Вергелюк Ю. Ю., Ганцяк М. О. Варіативність «ефекту витіснення» на ринку Державного боргу України. *Gesellschaftsrechtliche transformationen von wirtschaftlichen systemen in den zeiten der neo-industrialisierung : collective monograph; herausgegeben vom Pasichnyk Yu. Nuremberg, Germany Verlag SWG imex GimbH*, 2020. P. 46–54.
3. Клацер Е., Іваніна Т. Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету, з позиції гендерної рівності: посібник для працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування / за ред. О. Кисельва, М. Босніч, О. Давліканова. URL: http://www.un.org.ua/images/documents/4463/UA%20manual%20GRB%20Analysis_PRINT.pdf
4. Лібанова Е. М., Власенко Н. С., Власюк О. С. Людський розвиток регіонів України: методика оцінки та сучасний стан. К.: ПРООН, 2002. 124 с.
5. Населення України. Демографічний вимір якості життя: кол. моногр. / за ред. О. М. Гладуна; НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи. Київ, 2019. 396 с.
6. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 № 2017-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>
7. Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>
8. Про створення Координаційної ради з питань якості і безпеки життя людини: Постанова КМУ від 26.12.2011 № 1393. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1393-2011-%D0%BF>
9. Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/les/gender_block_20150518_interactive_stronger_together.pdf
10. Якість життя населення регіону: аналіз, прогнозування, соціальна політика: монографія / за ред. В. Г. Никифоренка; МОН МС України, Одеський нац. економічний унів-тет. Одеса, 2012. 316 с.
11. Lui-Ben-Chien. Quality of Life Indicators in U.S. metropolian areas. N.Y. 1976. P. 39.
12. Noll H. H. Konzepte der Wohlfahrtsen twicklung: Lebensqualität und «neue» Wohlfahrtskonzepte. *Arbeitspapier*. Berlin, 2000. P. 500–505.
13. Porter E., Marc L. Miringoff. Measurer of Social Health. *The New York Times*. 06.03.2004. URL: <https://www.nytimes.com/2004/03/06/nyregion/marc-l-mir-ingoff-58-dies-measurer-of-social-health.htm>
14. Quality of Life in Ukraine. Numbeo. URL: https://www.numbeo.com/quality-of-life/country_result.jsp?country=Ukraine

15. Quality of Life. Numbeo. URL: <https://www.numbeo.com/quality-of-life/>
16. Sheila Quinn. Gender Budgeting: practical implementation. Directorate General of Human Rights and Legal Affairs Council of Europe. 2009. URL: <https://rm.coe.int/1680599885>
17. The Economist Intelligence Unit's where-to-be-born index. The Economist. URL: <https://www.revolvy.com/page/Where%252Dto%252Dbe%252Dborn-Index>
18. The Economist Intelligence Unit's quality-of-life index. The World in 2005. The Economist. URL: https://www.economist.com/media/pdf/QUALITY_OF_LIFE.pdf
19. Korneev Vladimir, Verheliuk Yuliia, Koverninska Yuliia, and Kononets Alexey (2019). Bank crediting to the sector of non-financial corporations in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 14(3). 64–75. doi:10.21511/bbs.14(3).2019.06

REFERENCES

1. Libanova, E. M., Hladun, O. M., Lisohor, L. S. (2013). *Vymiriuvannia iakosti zhyttia v Ukraini* [Measuring the quality of life in Ukraine]. Kyiv.
2. Verheliuk, Yu. Yu., Hantsiak, M. O. (2019). *Variatyvnist «efektu vytisnennia» na rynku Derzhavnoho borhu Ukrainy* [Variability of the «crowding-out effect» in the ukrainian public debt market], *Gesellschaftsrechtliche transformationen von wirtschaftlichen systemen in den zeiten der neo-industrialisierung* (P. 46–54); herausgegeben vom Pasichnyk Yu. Nuremberg, Germany.
3. Klatser, E., Ivanina, T. (2017). *Henderno-orientovane biudzhetuвання: analiz prohram, iaki finansuiutsia z biudzhetu, z pozytsii hendernoi rivnosti* [*Gender-oriented budgeting: an analysis of budget-funded programs from a gender equality perspective*] (ed. by O. Kyselva, M. Bosnich, O. Davlikanova). URL: http://www.un.org.ua/images/documents/4463/UA%20manual%20GRB%20Analysis_PRINT.pdf
4. Libanova, E. M., Vlasenko, N. S., Vlasniuk, O. S. (2002). *Liudskiy rozvytok rehioniv Ukrainy: metodyka otsinky ta suchasnyj stan* [Human development of the regions of Ukraine: assessment methods and current state]. Kyiv: PROON.
5. Hladun, O. M. (Ed.). (2019). *Naselennia Ukrainy. Demohrafichnyj vymir iakosti zhyttia* [The population of Ukraine. Demographic dimension of quality of life]. Kyiv: In-t demohrafii ta sotsialnykh doslidzhen imeni M. V. Ptukhy.
6. Verkhovna Rada Ukrainy. (05.10.2000). *Pro derzhavni sotsial'ni standarty ta derzhavni sotsial'ni harantii* [About state social standards and state social guarantees: Law of Ukraine]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>
7. Verkhovna Rada Ukrainy. (08.09.2005). *Pro zabezpechennia rivnykh prav i mozhlyvostej zhinok i cholovikiv* [About ensuring equal rights and opportunities for women and men: Law of Ukraine]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>
8. Kabinet Ministriv Ukrainy. (26.12.2011). *Pro stvorennia Koordynatsijnoi rady z pytan iakosti i bezpeky zhyttia liudy* [About creation of Coordinating council concerning quality and safety of human life: Decree]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1393-2011-%D0%BF>
9. *Henderna polityka Yevropejs'koho Soiuzu: zahalni pryntsypy ta najkraschi praktyky* [European Union gender policy: general principles and best practices]. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/les/gender_block_20150518_interactive_stronger_together.pdf

10. Nykyforenko, V. H. (Ed.). (2012). *Yakist zhyttia naseleattia rehionu: analiz, prohnozuvannia, sotsialna polityka* [Quality of life of the region's population: analysis, forecasting, social policy]. Odesa: Odeskyj nats. ekonomichnyj univ-tet.
11. Lui-Ben-Chien. (1976). Quality of Life Indicators in U.S. metropolian areas. N.Y., USA.
12. Noll, H. H. (2000). Konzepte der Wohlfahrtsentwicklung: Lebensqualität und «neue» Wohlfahrtskonzepte. *Arbeitspapier*. Berlin, Germany.
13. Porter, E. Marc, L. (2004). Miringoff. Measurer of Social Health. *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2004/03/06/nyregion/marc-l-mir-ingoff-58-dies-measurer-of-social-health.htm>
14. Quality of Life in Ukraine. Numbeo. URL: https://www.numbeo.com/quality-of-life/country_result.jsp?country=Ukraine
15. Quality of Life. Numbeo. URL: <https://www.numbeo.com/quality-of-life/>
16. Sheila Quinn. (2009). Gender Budgeting: practical implementation. Directorate General of Human Rights and Legal Affairs Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/1680599885>
17. The Economist Intelligence Unit's where-to-be-born index. *The Economist*. URL: <https://www.revolvy.com/page/Where%252Dto%252Dbe%252Dborn-Index>
18. The Economist Intelligence Unit's quality-of-life index. *The World in 2005*. *The Economist*. URL: https://www.economist.com/media/pdf/QUALITY_OF_LIFE.pdf
19. Korneev, V., Verheliuk Yu., Koverninska Yu., Kononets A. (2019). Bank crediting to the sector of non-financial corporations in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 14(3). 64–75. doi:10.21511/bbs.14(3).2019.06.

Yuliya Yu. Verheliuk, PhD in Economics, Associate Professor, University of the State Fiscal Service of Ukraine

Gender-Oriented Budgeting as a Component in Ensuring the Quality of Population Life

The article is devoted to the role of gender-oriented budgeting as a factor of the quality of life improvement. It substantiates the relationship between the indicators of people's quality of life and the presence of gender component in the budgeting process. The importance of gender component implementation into the budgeting process is revealed, which will improve the quality of services for people and lead to the general improvement of living standards.

The purpose of the article is to clarify the role of the gender-based budgeting in ensuring the quality of people's life.

The following research methods were used during the study: systematization, generalization, induction, deduction, scientific abstraction, analogy, analysis.

The article contains an overview of methods for measuring people's quality of life that are used worldwide, as well as an existing measurement approaches in Ukraine. An overview of indicators that serve for quality of life measurement are performed. Also we defined and calculated the parameters of quality of life in Ukraine according to the Numbeo method. It is noted that the latest methods of people's quality of life calculation take into account gender aspects.

In the article we defended the position on the predominance of the material component (objective) in ensuring people's quality of life in comparison with the moral (subjective) one. At the same time, it is noted that a number of indicators of quality of life depend on the level of the budget process organization and the effectiveness of its implementation. In this regard, we propose the use of gender-oriented budgeting, which will allow to take into account people's

real needs, rather than the capabilities of each separate budget. It is determined that the basic principles of budgeting in Ukraine intersect with the principles of gender-oriented budgeting and should be widely implemented in the budgeting process.

We defined the lack of conceptual normative methodology on measurement of people's quality of life in Ukraine, which would be used during budget planning. In order to ensure the effectiveness of the gender-oriented budget system, it is necessary to develop and implement special legal acts. Ensuring gender equality in the budget aspect is only possible in case of gender prioritization implementation. Also we underlined the advantages of budgeting after implementation of gender component.

Key words: *quality of life, standard of living, gender equality, gender-oriented budgeting.*

Стаття надійшла до редколегії 9 лютого 2021 року